

Pieszno przez Targówek

Spaceruj z nami i odkryj historię **Zacisza**

1 DOM KULTURY ZACISZE

Dom Kultury Zacisze został otwarty 30 września 1967 roku. W pierwotnej formie mieścił salę widowiskową, bibliotekę, klub mieszkańców i kawiarnię, a także zapewniał przestrzeń dla różnych klubów i organizacji osiedlowych. Placówka miała na celu rozwijanie zainteresowań artystycznych oraz poznawczych dzieci i młodzieży, przy czym większość pracowników było mieszkańcami osiedla, co miało zapewnić lepsze dostosowanie oferty do potrzeb lokalnej społeczności.

ul. **Blokowa 1**

2 TRZYPIĘTRÓWKA

W latach 20. lub na początku 30. XX w. żydowski właściciel parceli przy ul. Radzywińskiej wznosił najwyższy budynek w okolicy, znany jako „Trzypiętrówka”. Podczas II wojny światowej budynek miał być wysadzony przez Niemców. Dzięki tajnej informacji od niemieckiego żołnierza, Zaciszanie zdołali przekonać okupantów do zaniechania planu przekupując ich bimbrem i ratując tym samym dzielnicę.

ul. **Radzywińska**
(nieдалeko posesji nr 183-189)

3 FILMOWE ZACISZE

Na Targówku, przy polu PGR, uwieczniono sceny z filmu „Miś”, gdzie Ryszard Ochódzki jako Wawrzyniec Pruski przemierza tereny Zacisza. Natomiast niedaleko ul. Gilarskiej znajduje się lecznica Enel-Med, która w serialu „Klan” pełniła rolę kliniki Elmed. Podobnie jak pobliskie osiedle FSO, zaprojektowała ją Zaciszańska architektka Teresa Kłębowska-Reńska. Biała Willa przy ul. Penelopy stała się plenerem dla scen z serialu „Ekstradycja”, gdzie major Halski (Marek Kondrat) odwiedzał swoją siostrę.

ul. **Gilarska, ul. Penelopy**

Szczegóły:
www.zacisze.waw.pl/pl/pieszno

Projekt sfinansowano ze środków Samorządu Województwa Mazowieckiego w ramach Strategii rozwoju kultury w województwie mazowieckim na lata 2023–2027.

Finansowanie:

Organizatorzy:

Partnerzy:

4 PODZIEMIE NA ZACISZU

Podczas II wojny światowej na Zaciszu działał ruch oporu pod przewodnictwem Komendanta OSP Józefa Madeja (ps. „Jerzy”), a w piwnicy domu przy ul. Pospolitej działała Szkoła Podchorążych Rezerwy Piechoty AK. Kursy tam organizowane ukończyło łącznie 50 podchorążych. Dom, w którym mieściła się szkoła, należał do Józefa Szewczyka (ps. „Bałtyk”), który odgrywał także rolę łącznika transportującego nielegalną prasę.

📍 **ul. Pospolita**

8 OSIEDLE FSO

W latach 70. na terenie ograniczonym kanałami Drewnowskiego i Bródnowskim, oraz ulicami Samarytanka i Rolanda, powstało osiedle domków dla pracowników Fabryki Samochodów Osobowych (FSO). Budynki były połączone dwiema ścianami zewnętrznymi, a każdy z nich posiadał również wewnętrzny zielony dziedziniec – ogródek.

📍 **ul. Samarytanka i ul. Rolanda**

12 SZKOŁA PODSTAWOWA 84

W 1958 roku mieszkańcy Zacisza musieli zebrać 30% funduszy na budowę szkoły. Dzięki ich ofiarności udało się to osiągnąć już w kilka miesięcy, a kamień węgielny pod „tysiąclatkę” wmurowano 24 czerwca 1961 roku. Podczas prac ziemnych odkryto bagnisty teren, wymagający wypompowania ogromnych ilości wody, co doprowadziło do powstania sztucznego zalewu, gdzie latem chłopcy pływali na pompowanych oponach.

📍 **ul. Radzywińska 227**

Pieszko przez Targówek

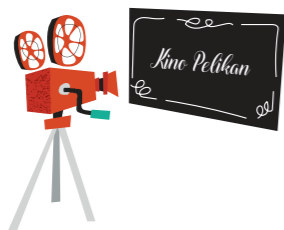
Spaceruj z nami i odkryj historię **Zacisza**

5 KINO PELIKAN

Kino Pelikan, czynne do 1964 roku, było popularnym miejscem rozrywki na Zaciszu, oferując filmowe seanse i potańcówki. Henryk Niewiadomski, później znany jako „Dziad”, pracował tam jako kasjer i dorabiał jako „konik”, zanim stał się jednym z najsłynniejszych gangsterów w Polsce w latach 90.

📍 **ul. Gilarska 21**

9 BATERYJKA

Fort Lewinów, będący częścią Twierdzy Warszawa, istniał na terenie dzisiejszych ogródków działkowych przy ul. Lewinowskiej. Został zburzony w 1913 roku. Pozostałością po nim są resztki fosy fortecznej, przekształcone w kilka stawów, z których największy zwany był „Baterijką” i cieszył się popularnością wśród mieszkańców Zacisza w latach 50. XX wieku jako miejsce letniego wypoczynku i kąpeli. Dziś pozostały jedynie dwa niewielkie zagłębienia wypełnione wodą.

📍 **ul. Lewinowska, ogródki działkowe**

13 OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA

W latach 30. i 40. ochotnicza straż pożarna na Zaciszu zjednywała sobie szacunek mieszkańców, parując w galowych mundurach do kościoła w każdą niedzielę oraz uczestnicząc w uroczystościach ze sztandarem OSP. Tadeusz Kirylak, jeden z mieszkańców, wzywał do zebrania trąbką, przedstawiając nowe inicjatywy dla osiedla. W remizie odbywały się kulturalne wydarzenia, jednak po tragicznym wypadku podczas „wianków” w 1954 roku, zaprzestano organizowania niedzielnych zabaw.

📍 **ul. Młodzieńcza 5/7**

16 PARAFIA ŚWIĘTEJ RODZINY NA ZACISZU

Teren pod budowę kościoła ofiarował przed II wojną światową Zygmunt Jórski. W 1938 roku w miejscu obecnego kościoła stanął wysoki krzyż, a mieszkańcy z radością rozpoczęli zbiórkę materiałów na budowę kościoła. Jednak wojna przerwała ich plany, a do ich wznowienia przystąpiono w 1948 roku. Powstała wtedy drewniana kaplica była wielokrotnie przebudowywana i remontowana, a ostateczną formę kościołowi nadano w 2012 roku.

📍 **ul. Rozwadowska 9/11**

6 KOLEJKA MARECKA

Kolejka Marecka kursowała między Targówkiem a Markami, nazywano ją „Samowarkiem” lub „Ciuchcią”. W latach 50. kolejką na Zaciszu przyjeżdżały handlarce z Radzimina. Przywoziły świeże mleko, sery, śmietanę, jagody, cielęcinę i chodząc od domu do domu niosąc to wszystko na własnych plecach. Ostatni pociąg tej linii odjechał 31 sierpnia 1974 roku, a teraz można zobaczyć go w teledysku Skaldów.

📍 **Trasa Targówek – Marki**

📍 **Stacja na Zaciszu – naprzeciw Domu Kultury Zacisze**

10 GANGSTERSKIE PORACHUNKI

W sierpniu 2007 roku Paweł Niewiadomski, znany jako „Mrówka”, został zaatakowany i postrzelony na rogu ulic Łodygowej i Pszczyńskiej. Jego luksusowy mercedes zatrzymał się przed budową osiedla Łodygowa, którą jako deweloper prowadził. Napastnik, strzelając do niego, trafił w plecy i udo, co spowodowało śmierć Niewiadomskiego, syna prominentnego członka wołomińskiej mafii.

📍 **róg ul. Łodygowej i Pszczyńskiej**

14 OBYWATEL GC

Grzegorz Ciechowski, znany jako lider zespołu „Republika”, zmarł 22 grudnia 2001 roku w wieku 44 lat. Pod koniec życia mieszkał na Zaciszu przy ul. Wojskowej. Jego córka wspominała, że jego studio muzyczne znajdowało się w garażu, a otoczenie dzielnicy odzwierciedlało się w jego tekstach, jak w piosence „Śmierć na pięć”, inspirowanej historią kota sąsiadów, który przetrwał skok z trzeciego piętra.

📍 **ul. Wojskowa**

17 ZYGMUNT JÓRSKI

Zacisze powstało na początku XIX wieku jako niewielka osada, rozwijając się od roku 1870 jako osiedle letniskowe dla mieszkańców Warszawy. Zygmunt Jórski, dziedzic majątku ziemskiego na tym terenie, przekształcił te bagniste nieużytki w obszar rolniczy, dostarczający do stolicy różnorodne produkty. Wraz z żoną Janiną mieszkali w dworze na wzgórzu, a teren ten później stał się miejscem rekreacji dla mieszkańców, znanym m.in. z łyżwiarstwa zimą i nauki pływania latem.

📍 **Naprzeciw stacji kolejowej Zacisze, ogromny obszar pomiędzy Targówkiem, Elsnerowem i Bródnem.**

7 DOM POD WAZAMI

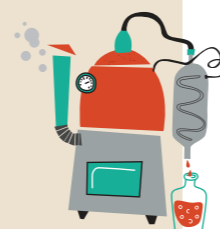
Parterowy dom przy ulicy Jórskiego 58, zwany również Domem Pod Wazami, jest jedną z nielicznych przedwojennych budowli na Zaciszu, wybudowaną około 1935 roku przez Stanisława Wudarskiego. Jego architektura, z dekoracjami w postaci opasek okien i profilowanych gzymsów, sugeruje możliwe inspiracje praską kamienicą Mintera. Mieszkańcy wciąż pamiętają starszą nazwę domu, „Pod Barankiem”, nawiązującą do tradycji wystawiania porcelanowej figurki baranka w oknie.

📍 **ul. Jórskiego 58**

11 BIMBER NA ZACISZU

Podczas okupacji na Zaciszu rozkwitła produkcja i handel bimbrem, który stał się głównym środkiem płatniczym. Jego produkcją zajmowało się wielu mieszkańców, którzy wykorzystywali doświadczenie z pracy w Monopolu Spirytusowym na Żąbkowskiej. Proces produkcji bimbrowy był skomplikowany i wymagał pracy zespołowej, obejmującej m.in. dostarczanie składników, warzenie, rozlewanie i dystrybucję. Po wojnie działalność bimbrownicza na Zaciszu nadal istniała, a postać „Grubego Zdzicha”, bimbrownika będącego jednocześnie milicjantem, była dobrze znana wśród mieszkańców.

15 CUKIERNIA U GÓRSKIEGO

Ulica Jórskiego, dawniej jedna z głównych handlowych arterii Zacisza, zyskała swoją nazwę w maju 1951 roku, upamiętniając patrona dzielnicy. Cukiernia Stefana Górskiego, działająca od 1963 roku, była miejscem słodkich wspomnień dla wielu mieszkańców, oferując autorskie wypieki i słynne pączki. Naprzeciwko cukierni stał drewniany kiosk, który oferował nie tylko świeże warzywa, ale także oranżadę i ciepłe lody, podczas gdy sklep chemiczny „U Fruby” zapewniał niezbędne artykuły domowe w tym naftę na oświetlenie.

📍 **ul. Jórskiego**

Dom Kultury Zacisze
ul. Blokowa 1, Warszawa
tel.: 22 743 87 10
www.zacisze.waw.pl

